Politieke avond Westerveld

Voorstel

Vergadering van 17 december 2019
Beleid

Evaluatie en besluit voortzetting Stichting Ondernemersfonds Westerveld - Besluitvorming College/besluitvorming Raad

Auteur

Beknopte samenvatting
De gemeenteraad heeft op 29 november 2016 ingestemd met de oprichting van het ondernemersfonds als middel om een einde te maken aan de problematiek van free-riding, waarbij slechts een deel van de ondernemers op vrijwillige basis meebetaalt aan gemeenschappelijke voorzieningen en een ander deel wel de lusten maar niet de lasten draagt. Het ondernemersfonds werkt als een financiële voorziening die door ondernemers zelf wordt betaald via de opslag OZB. Het ondernemersfonds behartigt de collectieve ondernemersbelangen. Bij de oprichting van het ondernemersfonds Westerveld in 2017 is in de overeenkomst opgenomen na 3 jaar de werking van het fonds te evalueren en bij een positieve evaluatie in te stemmen met een continuering van het ondernemersfonds. Aan u wordt voorgesteld kennis te nemen van de evaluatie en goedkeuring te geven voor het continueren van het ondernemersfonds voor de duur van 5 jaar met de daarbij voorgestelde overeenkomst zoals bijgesloten in de bijlage. Tevens vragen wij u net als bij de instelling van het ondernemersfonds of de gemeente Westerveld zelf ook mee wil betalen aan het ondernemersfonds door een opslag op de OZB gemeentelijk vastgoed.

Besluit

Besluitpunt 1
Kennis te nemen van de resultaten van de evaluatie van het Ondernemersfonds en door het positieve beeld van de evaluatie over de proefperiode een continuering van het ondernemersfonds voor vijf jaar vast te stellen.

Besluitpunt 2
Een verlenging van de verhoging van het OZB tarief voor niet-woningen met 70 euro per € 100.000 WOZ-waarde (hetgeen in een percentage valt uit te drukken van 0,0420% van de WOZ-waarde voor het OZB eigendom niet-woningen en 0,0280% van de WOZ-waarde voor het OZB gebruik niet-woningen van de desbetreffende WOZ-waarde) per 1 januari 2020 ten behoeve van de dekking van het ondernemersfonds voor een periode van 5 jaar vaststellen. Deze verhoging maakt onderdeel uit van het OZB-tarief eigendom en gebruik niet-woningen die ieder jaar opnieuw wordt vastgesteld.

Besluitpunt 3
De door de verhoging van de OZB gegenereerde meeropbrengst beschikbaar te stellen via een subsidie aan Stichting Ondernemersfonds Westerveld voor de komende vijf jaar.

Besluitpunt 4
Kennis te nemen van de overeenkomst die opnieuw zal worden ondertekend bij een positief besluit op continuering van het ondernemersfonds door de raad.

Besluitpunt 5
Continuering van deelname aan het ondernemersfonds door een opslag op de OZB gemeentelijk vastgoed vast te stellen.

Motivering

Aanleiding en context
Sinds 1 januari 2017 is het gemeentebrede Ondernemersfonds ingesteld. Een gemeentebreed ondernemersfonds biedt een structurele financiele positie voor het bedrijfsleven in Westerveld, om activiteiten en maatregelen in het algemeen belang van ondernemers in gang te zetten die anders niet georganiseerd zouden kunnen worden. Het stimuleert ondernemers om zich te organiseren en sluit het risico op freeridersgedrag uit. Verder is een ondernemersfonds een goed middel om de organisatiegraad, de belangenbehartiging en de lobbykracht van de ondernemers te versterken en hun verantwoordelijkheid voor de bedrijfsomgeving vorm te geven. Feitelijk gaat het om een nieuwe vorm van gezamenlijk en lokaal ondernemerschap. Uiteindelijk dragen de gezamenlijke bestedingen van de ondernemers bij aan het vestigingsklimaat en economische ontwikkelingen in de gemeente en daarmee versterkt het de leefbaarheid van de gehele gemeente.

Het fonds wordt gevoed door een OZB-verhoging op niet-woningen. Deze OZB-verhoging wordt als subsidie beschikbaar gesteld aan de Stichting Ondernemersfonds Westerveld. Via een systeem van trekkingsrechten komt deze financiering terug bij de ondernemers. Het opgehaalde geld bij de ondernemers wordt één op één doorgegeven aan het ondernemersfonds. Deze financiering zorgt voor gezamenlijke investeringen die het vestigingsklimaat en de economische ontwikkeling van Westerveld bevorderen.

Bij de start is vastgelegd dat het fonds eerst een experimenteerperiode heeft van drie jaar en dat de resultaten en organisatie van het fonds voor het najaar van 2019 zijn geëvalueerd. De evaluatie is uitgevoerd en terug te vinden in de bijlage.

Bij een positieve evaluatie kan de raad instemmen met voorzetting van het ondernemersfonds. Bij voortzetting zullen de belangrijkste uitgangspunten voor Westerveld zijn:

- Een ondernemersfonds is een constructie voor en door ondernemers, de gemeente blijft buiten de besluitvorming over bestedingen. De bestedingen zijn geheel vrij, zolang het een algemeen nut dient en de besluitvorming transparant verloopt.
- De financiële middelen worden merendeel Westerveld breed bestemd en voor een deel lokaal bij de dorpen.
- De onafhankelijke Stichting Ondernemersfonds Westerveld legt financiële verantwoording af aan de gemeente. Zij heeft de bankiersfunctie richting de Ondernemerskoepel. De Ondernemerskoepel voert regie over de projecten.
- De gemeente verhoogt de OZB voor niet-woningen met 70 euro per € 100.000 WOZ-waarde. Hetgeen in een percentage valt uit te drukken van 0,0420% voor het OZB eigendom niet-woningen en 0,0280% voor het OZB gebruik niet-woningen van de desbetreffende WOZ-waarde. De meeropbrengst is afhankelijk van het actuele aantal niet-woningen binnen gemeente Westerveld ten tijde van het desbetreffende belastingjaar. Dit aantal kan door landelijke ontwikkelingen op het gebied van lokale heffingen ieder jaar wijzigen. Op dit moment zal deze meeropbrengst uitkomen op een bedrag van rond de €250.000.

- De gemeente keert de opbrengst als subsidie uit aan de Stichting Ondernemersfonds Westerveld, die deze als 'trekkingsrecht' (het fonds maakt gebruik van een systeem van trekkingsrechten, daardoor kunnen gebieden waarin ondernemers zijn georganiseerd, zelf over hun eigen inleg beschikken, zo komt de financiering terug bij de ondernemers) als volgt gaat toewijzen: de opbrengsten in de kernen (minus toerisme en overheid) voor het overgrote deel gemeente breed bestemmen en voor de rest lokaal. Deze verdeling is niet vaststaand en kan per jaar wisselen afhankelijk van de ingediende projecten.
- De gehele categorie niet-woningen betaalt mee, dus ook de non-profit sector zoals de zorginstellingen, onderwijs en sport. Alleen gebouwen die vrijgesteld zijn van OZB-belasting, zoals de gebouwen van gemeentelijke diensten, hoeven niet bij te dragen. De gemeente kan de opslag op eigen gebouwen inhouden van de subsidie aan het ondernemersfonds. Bij oprichting van het ondernemersfonds heeft de gemeenteraad besloten hier geen gebruik van te maken, omdat de raad het belangrijk vond dat het ondernemersfonds werd opgericht. Dit was een belangrijk stimulerend signaal van de gemeenteraad richting het ondernemersfonds.
- De motie Omtzigt heeft gevraagd om heroverweging. Middels Omtzigt is het mogelijk om voor objecten met een sociaal maatschappelijke functie een OZB tarief woningen op te leggen. Hierdoor vallen ze uit de reikwijdte van het ondernemersfonds. Momenteel is hiervoor een advies uitgebracht om het OZB tarief van woningen niet toe te passen voor niet-woningen met een sociaal maatschappelijke functie. Dit advies is ter besluitvorming aan de raad voorgelegd. De uitkomst van het besluit heeft zijn uitwerking op deze motivering. Mocht de raad anders besluiten dan het advies dan heeft dit consequenties voor de omvang (minder opbrengst) van het ondernemersfonds.
- Het ondernemersfonds is uit de experimenteerfase en richt zich de komende 5 jaar op de doorontwikkeling van de activiteiten en organisatiestructuur. Na 5 jaar wordt de raad geïnformeerd over de vorderingen en resultaten.

Bovengenoemde punten zullen als input dienen voor de hernieuwde overeenkomst die bij voortzetting zal worden ondertekend.

Gemeente Westerveld wel of niet meedoen aan het ondernemersfonds? De gemeentelijke gebouwen zijn vrijgesteld van OZB-belasting. De gemeente kan de opslag op de eigen gebouwen wettelijk gezien inhouden van de subsidie aan het ondernemersfonds en heeft zelf dan ook geen trekkingsrecht (geen aanspraak op gelden in het ondernemersfonds).

De Stichting Ondernemersfonds Westerveld verzoekt de gemeenteraad, net als bij de instelling van het fonds drie jaar geleden, mee te doen aan het ondernemersfonds. Het zorgt ervoor dat de gemeente en het ondernemersfonds nauwer met elkaar betrokken zijn en wordt als een belangrijke erkenning gezien en als ondersteuning van het gezamenlijk belang bij een goed investeringsklimaat. Het zorgt voor gezamenlijke projecten die meerwaarde hebben voor de gehele gemeente, zie voorbeelden genoemd in de evaluatie.

Beoogd resultaat
Voortzetting van Stichting Ondernemersfonds Westerveld. De gestelde doelen bij het oprichten van het Ondernemersfonds behouden deze zijn:

- Behouden van de gerealiseerde organisatiegraad zowel binnen als tussen de sectoren en dorpen, zodat initiatieven sneller en eenvoudiger gerealiseerd kunnen worden;
- Het terugdringen van het freeridersgedrag;
- Ruimte te scheppen om blijvend te investeren in de lokale economie en de leefbaarheid van de dorpskernen en de gemeente Westerveld in zijn geheel.

Argumentatie

Argumentatie bij besluitpunt 1. Kennis te nemen van de resultaten van de evaluatie van het Ondernemersfonds en door het positieve beeld van de evaluatie over de proefperiode in te stemmen met continuering van het ondernemersfonds voor vijf jaar.

- In de bijgevoegde evaluatie is een overzicht te vinden van de gerealiseerde projecten en de samenwerking die het Ondernemersfonds tot stand heeft gebracht. Ook het resultaat van een bloeiende ondernemersvereniging en een actieve ondernemerskoepel is een verdienste van het ondernemersfonds.

Argumentatie bij besluitpunt 2: Instemmen met verlenging van de verhoging van het OZB tarief voor niet-woningen met 70 euro per € 100.000 WOZ-waarde (hetgeen in een percentage valt uit te drukken van 0,0420% van de WOZ-waarde voor het OZB eigendom niet-woningen en 0,0280% van de WOZ-waarde voor het OZB gebruik niet-woningen van de desbetreffende WOZ-waarde) per 1 januari 2020 ten behoeve van de dekking van het ondernemersfonds voor een periode van 5 jaar.

- Dit percentage is reeds verwerkt in de OZB-tarieven, zoals in de begroting zijn opgenomen.
- Een verhoging van het OZB-tarief is noodzakelijk om het fonds financieel te voeden. De gemeenteraad is bevoegd hierover een besluit te nemen.
- Een dergelijke verhoging levert een meeropbrengst op van ca. € 250.000, afhankelijk van het precieze bedrag dat de gemeente wel/niet inhoudt op haar eigen onroerend goed. Het eventueel weglekken van niet-woningen naar woningen voor de OZB speelt hierbij een rol. Tot slot is van belang de instemming van de raad inzake het advies om niet het OZB tarief voor woningen toe te passen voor niet-woningen (Omtzigt).
- Een fonds met een verplichte bijdrage stimuleert ondernemers zich te organiseren en samen te werken om initiatieven te ontplooien.
- De voeding van een ondernemersfonds middels verhoging van de OZB maakt free-riders gedrag onmogelijk, aangezien het een verplichte belasting betreft.
- De Ondernemerskoepel waarin afgevaardigden van alle handelsverenigingen vertegenwoordigd zijn blijft gesprekspartner voor de gemeente. Dit maakt dialoog met het bedrijfsleven voor de gemeente transparanter en zorgt voor een sterkere onderhandelingspositie voor de ondernemers. Zij zorgen voor projecten. De Stichting Ondernemersfonds houdt toezicht op de projecten, levert verantwoording over de besteding van de gelden (dit wil zeggen dat zij de opgebrachte fondsgelden beheren en toekennen aan goedgekeurde projecten) en is een verbindende factor tussen ondernemers, belangengroeperingen, verenigingen en andere organisaties.

Argumentatie bij besluitpunt 3: De door de verhoging van de OZB gegenereerde meeropbrengst beschikbaar te stellen via een subsidie aan Stichting Ondernemersfonds Westerveld voor de komende vijf jaar.

- De beschikbaarstelling van de subsidie aan de Stichting is noodzakelijk om het systeem van de trekkingsrechten te kunnen realiseren. De gemeenteraad is bevoegd om hierover een besluit te nemen.
- De tussenkomst van een zelfstandige, onafhankelijke stichting waarborgt dat het fonds voor en door ondernemers is.
- De ondernemerskoepel waarin afgevaardigden van alle handelsverenigingen vertegenwoordigd zijn dient als gesprekspartner voor de gemeente. Dit maakt dialoog met het bedrijfsleven voor de gemeente transparanter en zorgt voor een sterkere onderhandelingspositie voor de ondernemers. Zij zorgen voor projecten. De Stichting heeft een 'bancaire' functie.

- Deze effecten zijn in de begroting budgettair neutraal.
- De beschikbaarstelling van de subsidie aan de Stichting valt onder de Algemene subsidieverordening gemeente Westerveld 2018 (ASV) van de gemeente. Gemeenteraad geeft goedkeuring af te wijken van de ASV en het fonds financiële verantwoording af te leggen via een beoordelingsverklaring.
- Op deze wijze blijven de gezamenlijke belangen van de ondernemers in Westerveld geborgd.

Argumentatie bij besluitpunt 4: Kennis te nemen van de overeenkomst die opnieuw zal worden ondertekend bij een positief besluit op continuering van het ondernemersfonds door de raad.

- Met de getekende overeenkomst worden de onderlinge verhoudingen, randvoorwaarden en prestatieafspraken tussen gemeente en Stichting Ondernemersfonds Westerveld vastgelegd, waarmee het fungeert als basis voor het functioneren van de stichting. Gezien het belang van dit document is het als bijlage toegevoegd.

Argumentatie bij besluitpunt 5: Instemmen met continuering van deelname aan het ondernemersfonds door een opslag op de OZB gemeentelijk vastgoed.

- Bij continuering van deelname van de gemeente Westerveld aan het ondernemersfonds is in de begroting rekening gehouden met het bedrag, dit wordt geschat op ca. € 10.000.

Kanttekening en risico's
Voor de agrarische sector blijft de retributieregeling bestaan. Bij het instellen van een ondernemersfonds was weerstand vanuit de agrarische sector. Zij zagen voor hen geen meerwaarde. Vanwege de omvang van deze sector (circa eenderde van de totaalinkomsten) is destijds besloten het geld van de agrarier middels retributie terug te sorten. Hiervoor is een apart formulier gemaakt die zichtbaar is op de website van het ondernemersfonds. De stichting keert zelf de retributie uit, waardoor agrariers zo snel en eenvoudig mogelijk het geld terug krijgen.

Van invloed op het totale budget is nog de keuze die de gemeenteraad moet maken over participatie van de gemeente zelf in het fonds. Het wel of niet meedoen van de gemeente heeft effect op het totaalbudget. Daarnaast speelt de motie 'Omtzigt', de gemaakte keuze hierin kan eventueel ook van invloed zijn op de omvang van het ondernemersfonds.

Op het moment dat u besluit om het ondernemersfonds niet te continueren, zullenprojecten geen doorgang meer vinden, zal de samenwerkingsslag die gemaakt is mogelijk te niet worden gedaan en in totaliteit komt het de leefbaarheid van de gemeente Westerveld niet ten goede.

Aanpak/uitvoering en communicatie
Er vindt een verhoging van de OZB voor niet-woningen met 70 euro per € 100.000 WOZ-waarde plaats. Hetgeen in een percentage valt uit te drukken van 0,0420% voor het OZB eigendom niet-woningen en 0,0280% voor het OZB gebruik niet-woningen van de desbetreffende WOZ-waarde. De meeropbrengst is afhankelijk van het actuele aantal niet-woningen binnen gemeente Westerveld ten tijde van het desbetreffende belastingjaar. Dit aantal kan door landelijke ontwikkelingen op het gebied van lokale heffingen ieder jaar wijzigen. Op dit moment zal deze meeropbrengst uitkomen op een bedrag van rond de €250.000. Uiteindelijk gaan deze percentages over de werkelijke WOZ-waarde (OZB grondslag). In eerste instantie worden de bedragen uitgekeerd over de WOZ-waarden waarover geen bezwaar is ingediend. De objecten waar bezwaar tegen is ingediend worden niet in de bevoorschotting meegenomen. De definitieve hoogte van de subsidie wordt vastgesteld na de definitieve vaststelling van de OZB-opbrengst van de niet-woningen over het desbetreffende jaar. Op basis van nacalculatie worden de uitbetaalde voorschotten verrekend met de definitieve vaststelling van de OZB-opbrengst van de niet-woningen. Zijn de uitbetaalde voorschotten hoger dan de

definitieve vaststelling, dan wordt het verschil door het fonds teruggestort naar de gemeente. Zijn de uitbetaalde voorschotten lager dan de definitieve vaststelling, dan wordt het verschil door de gemeente aan het fonds uitgekeerd.

In de overeenkomst tussen de stichting en gemeente zijn onderlinge verhoudingen, randvoorwaarden en prestatieafspraken vastgelegd. Hierin is ook opgenomen dat de stichting financiële verantwoording aflegt bij de gemeente, ook over haar eigen exploitatie, zodat de gemeente toezicht blijft houden op de bestedingssystematiek van middelen met een publieke oorsprong.

Het bestuur van de stichting ziet erop toe dat de middelen volgens de afspraken in de overeenkomst worden toegewezen. Hierbij wordt door de stichting professionele capaciteit ingeschakeld, gefinancierd uit de 6% beheerskosten die ingehouden wordt op het trekkingsrecht van de ondernemers. De ondernemerskoepel bestaande uit vertegenwoordigers van alle ondernemersverenigingen komen met initiatieven.

Mocht het beschikbare budget niet geheel benut worden dan blijven deze gelden als reservering staan bij de Stichting Ondernemersfonds, voor gebruik in het daaropvolgende jaar.

Integrale advisering
N.v.t.

Duiding integrale advisering
Interne afstemming met:

Afdeling Belastingen

Afdeling Juridische zaken

Afdeling Financiën

Afdeling Subsidiematig

Afdeling Economische zaken

Externe afstemming met:

Bureau Blaauwberg heeft de regiegroep van ondernemers en de gemeente begeleid in het proces. Zij hebben het fonds uitgevonden en bij veel gemeenten geïmplementeerd.

Evaluatie
Door de raad te informeren over de resultaten van het ondernemersfonds, blijft de raad betrokken. Het fonds kan zich verder ontwikkelen en bouwen aan een positie als vaste partner in Westerveld. Na vijf jaar is het streven om het ondernemersfonds voor onbepaalde tijd in te stellen, dit zal in de looptijd van het vijfde jaar worden besproken.Het fonds zal middels een jaarverslag de resultaten kenbaar maken. In de tussentijd zal het ondernemersfonds op verschillende manier zichtbaar zijn in de gemeente Westerveld en bij uw raad.

Kosten, baten, dekking
Er vindt een verhoging van de OZB voor niet-woningen met 70 euro per € 100.000 WOZ-waarde plaats. Hetgeen in een percentage valt uit te drukken van 0,0420% voor het OZB eigendom niet-woningen en 0,0280% voor het OZB gebruik niet-woningen van de desbetreffende WOZ-waarde. Dit percentage is reeds verwerkt in de OZB-tarieven, zoals in de begroting zijn opgenomen.

De opbrengst is afhankelijk van het actuele aantal niet-woningen binnen de gemeente Westerveld ten tijde van het desbetreffende belastingjaar en de daaruit voortvloeiende belastingopbrengsten. Indien blijkt dat er sprake is van het weglekken van WOZ-objecten van “Niet-Woningen” naar “Woningen” evenals waarde aanpassingen naar aanleiding van bezwaar en beroep, dan zal op basis van nacalculatie de definitieve hoogte van de subsidie worden vastgesteld na de definitieve vaststelling van de OZB-opbrengst van de niet-woningen over het desbetreffende jaar. Op basis van nacalculatie worden de uitbetaalde voorschotten verrekend met de definitieve vaststelling van de OZB-opbrengst van de niet-woningen. Zijn de uitbetaalde voorschotten hoger dan de definitieve vaststelling, dan wordt het verschil door het fonds teruggestort naar de gemeente. Zijn de uitbetaalde voorschotten lager dan de definitieve vaststelling, dan wordt het verschil door de gemeente aan het fonds uitgekeerd.

Bijlagen

1. Evaluatie Ondernemersfonds Westerveld 30 08 2019.docx
2. Overeenkomst inzake financiering Ondernemersfonds Westerveld 1 10 2019.docx